

HACI BEY'İ KİM VURDU?

1930'lu yıllar, Maraşlı Evliya Mustafa Efendi, Aşağı Andırın ovasını ilk kez görür; gümrak sarmaşıklarla örölü meşelerin kapladığı mümbit, bitek ovaya hayran kalır. İrmakların, çayların, derelerin başıboş aktığı ovada, ne de güzel çeltik olur, diye düşünür ve arayışa girişir.

Dağlardan seke seke ovaya düşen Andırın Suyu, Keşiş Çayı, irili-ufaklı dereler, güneyde Ceyhan ırmağı, boydan boya ovayı kuşatmıştır. Sulardan faydalanmayı kimse bilmez, akıl etmez. İrmaklar, çaylar, dereler öylesine başıboş akar.

Maraşlı Evliya Efendi, ünlü bir çeltik ekicisi. Ekicisi ya, avı yerlisiyle avlamak gerekir. Zülfükaroğlu Hacı Bey'e ortaklık önerir, akla uygun bulunarak kabul edilir. Zülfükaroğlu, yörede sevilip sayılan, Kuvayi Milliye döneminde çete komutanlığı yapmış, dişli ve güvenilir bir dost.

Maraş'tan yüzlerce ağ şalvarlı çeltik sakası getirilir. Deli tütün ve meşe külünden yaptıkları Maraş otuyla kafayı kıyaklayan çeltik sakaları, suyu gölletme tavaları için bel kürekleriyle işe koyulurlar. Andırın Düzünde o günün koşullarında ekilecek çeltikten daha ekonomik olmadığı için, gümrak meşe ağaçları kesmekle bitmez. Ateş atılır, aylarca hopur yakılır. Bitki örtüsüyle birlikte, o toprakların kadim canlıları da yok edilir. Ovanın üstünde görülen ve solunan sis ve yanık kokusudur artık..

Maraşlı sakalar, Andırın Düzü'nün ulaşabildikleri yerlerini boydan boya çeltik tavası yaparlar. Çaylıoğlu, sakalara karşı durur. Tarlasını çeltik ekimine vermek istemez. Yanında yeğeni delişmen Kındıra Fakı da vardır. Fakı, cesur, kavgacı, eline çabuk. Sakaların karşısına dikilir. Dikilir ya, yüzlerce sakayla baş edilir mi? Bel küreği ile Fakı'yı al kanlara belerler.

Fakı, yemin etmiştir.

-Bu çeltiği size ağız tadıyla yedirmem, dediği söylentisi yayılır. Yörede Kındıra Fakı'nın husumetinden çekinilir. O'nun gözükanlı eşkıyaları püskürtüp babasını kurtarma öyküsünü yörede bilmeyen yoktur.

Çocukluğumda çok dinlediğim öykü şöyle anlatılırdı:

Bir yaz gecesinde oğulları ve yakınlarıyla birlikte Balk yaylasında oturan Kındıra Hasan ağa'nın evi eşkıyalar tarafından basılır. Yörede Hasan Ağa'nın varsıl ve küpler dolusu parasının olduğu söylentisi yaygındır. Eşkıyalar, yaptıkları bin bir türlü işkence ile paraların kendilerine verilmesini isterler. Canın maldan tatlı olduğunu bilen Hasan Ağa:

-Altınlar kışlak evde, gidelim orda veririm, der. Eşkıyalar, Hasan Ağa ile oğlu Fakı'yı çıplak atlara bindirirler. Kaçamasınlar diye de ayaklarını atların karnının altından bağlarlar. Yayla ile kışlak ev arası üç- dört saatlik mesafe. Yüksek dağlar aşılarak ovaya inilecektir.

Kışlak evlerine yaklaşıncı Fakı, bağı ayaklarını çözer ve attan atladiğı gibi ormana karışır. Eşkiyalardan önce eve gelir, aldığı mavzerle ateş eder. Eşkiyalar yaralı kaçar, Fakı, babasını da, evdeki altınları da kurtarır.

Fakı'nın feraset ve cesaretle kendini, babasını ve paralarını kurtarma öyküsü dilden dile efsaneleşmişken, Maraşlı sakalar, O'nu alkanlara belemişlerdir.

-Fakı bunun öcünü alır, Fakı , kanını da kinini de yerde koymaz,denir.

Güz gelmiş, çeltiklerin boz renkli başağı, kehribara dönüşmüştür. Yüzlerce biçici, şelekçi, başakçı, patoscu, elci, sergenci, süpürücü ile harmanlama işleri bitmiştir. Telis çuvallar, develere yüklenip Ceyhan'da çeltik fabrikasına götürölmeye hazırdır. Sergenin yanında, argın kenarında çadırlar kurulmuş, bildiricın, turaç eti ile pirinç pilavları yenmiştir. Şakalar, yarenlikler, türküler, hikâyeler gırla.

Hacı Bey, deveciler başına takılmaktadır. Sabaha karşı çuvallar yüklenecek. Develerin bir kısmı ihmış, bir kısmı ayakta, yük öncesi son yemleri verilmiş, köpük saçan ağızlarıyla geviş getirmektedirler.

Deveciler başı, Saçıkara Yörük aydınlılarından Dört Yol'da Fransıza ilk kurşunu atan Kara Mehmet'in oğlu Kara Mustafa'dır . Şaman geleneğini sürdürürler.Latife olsun diye, der ki Hacı Bey, deveci başı Kara Mustafa'ya:

-Kuvayı Milliye'ye çete toplamak için dolaşırken, Meryemçil yaylasında bir yörük çadırında misafir kaldım. Gece yatarken, şuramda bir yanma oldu, elimi attım, kocaman bir bit yakaladım, derken tam da eli ile gösterdiği sol döşünün üzerinde, bir ipilti (ışıltı)parlar, söner. Karanlığın içinden gelen kurşun, Hacı Bey'in sol döşünde ipilemiştir.

Hacı Bey, vurulmuştur .Kuvayı Milliye'nin yaman bölük komutanı, oracıkta can verir. Gece karanlığında ve o hay- huy içinde, kurşunun nereden geldiğı, vuranın kim olduğı görülmez. Ancak Hacı Bey'in döşündeki ipiltiden sonra , su arkının içinden Kindıra Fakıların evine doğru kaçan birinin ayak cipiltisi duyulur. Arkasından kimse gidemez, acı haber, tez duyulur. Yer – gök insana keser.

Kindıra Fakı'nın evi kuşatılır. Fakı, silahını çeker:

-Gelmeyin, ben vurmadım, canından vazgeçen yaklaşıncı, der. Kalabalıktan sesler gelir:

-Fakı, sen vurmuşsan arkın suyundan şalvarın ıslanmıştır. Vurmadıysan kurudur, gelip bakacağız, derler. Fakı:

-Benim belirlediğim dört kişi dışında kimse gelemmez, deyip, gelmesini istediğı yörenin gedik adamlarından: Mustaap Oğlu, Darendeli Hacı Ali Ağa, Gafar Ali ve jandarma komutanının adını söyler. Başka kimseyi yaklaştırmam, der.

Sabaha karşı Kindıra Fakı'nın evine gelen dört kişi, şalvar ıslak mı değil mi bakmak isterler. Fakı'nın eşi Dudu Gelin, bir bohça çıkartıp gelenlerin önüne atar. Fakı'yı soranlara Dudu Gelin:

-Fakı yok.

-Buradaydı.

-Gitti.

-Bu çıkında ne var? .

-Açın, bakın, der. Açılan bohçada Fakı'nın çeltik sakaları tarafından dövüldüğünde, giydiği kanlı giyitleri vardır.

-Fakı'nın giydiği şalvar bu!

Gidenler, bu çıkınla ne demek istendiğini anlayarak hiç bir şey söylemeden oradan ayrılırlar.

Fakı, eşkiyadır artık. Yanında yarenleri de vardır. Halk arasında O efsunludur, boynunda hamaylı var, Fakı'ya kurşun işlemez, söylentisi yayılır.

Gün gelir Fakı, dağlarda birlikte dolaştığı eşkiya arkadaşı tarafından vurulur. Yıkanırken boynundaki hamaylıyı çıkartmış da, eşkiya arkadaşı kalleslikle Fakı'yı öyle vurmuş, denilir.

Genç yaşta iki çocukla dul kalan Fakı'nın eşi Dudu Gelin, teyzesinin oğlu olan babamla evlenir. Bir oğlu da Babamla evliliğinden olur. Önce Dudu, bir yıl sonra da anasız kalan çocuk ölür.

Hacı Bey'i Fakı mı, başkası mı vurdu bilinemez. Vuran sırlarıyla karanlığa karışır.

1970'li yıllardı. Anacık köyünün kumsalında çeltik tavalarından arta kalan suyla pamuklarımızı sulayabilmek için nöbet bekliyorduk. Bir haymanın altında demlenen çayları yudumluyoruz. On – onbeş kişi kadar varız.Tanımadığımız yaşlıca bir adam geldi, yukarı köylerdenmiş. Bizimle biraz oturdu, çay içti, namaz kıldı. Durup dururken adam:

-Eeee!Kimsenin ahı kimsede kalmaz, Zülfükaroğlu Hacı Bey'i vuran, iki gün önce Osmaniye'de, caminin bok kuyusuna düşüp öldü, dedi.

Orada oturanlardan hiç kimse, Hacı Bey'i tanımazdı. Yalnızca adı ve ağıtları bilinirdi, bir de vurulma öyküsü anlatılmıştı bizim kuşağa. Hacı Bey öleli, kırk yıl olmuştu. Şüpheli Kındıra Fakı öleli de yıllar olmuştu. Gerisini kimse sormadı. Yalnızca “ eden bulur. Sözü üzerine yoğunlaştılar. Ama ben dâhil, hiç birimiz bu sır küpü adam kimdi, Hacı Bey'i vuran kimdi, söylediği yalan mıydı doğru mu? sorup öğrenmeyi akıl edemedik. Akıllarda kalan ağdını paylaştık.

HACI BEY AĞIDI

Atın iyisine biner

Ak çağşaklı yurda konar

Böyle yiğit vezir emmim

Evine kaymakam iner

Ağalar geldi oturdu

Çeltiğin suyu tutuldu

Bin atına sür git emmi

Çeltik Mersin'e döküldü.

Şura atının bineği

Bura kazının döneği

Kadan alam vezir emmi

İssız kaldı ağ konağı

Mehmet ergen Ali ergen

Üstündeki telli yorgan

Bin atına sür git emmi

Soyka kalsın böyle sergen

Patos gelmiş salağına

Kan bulaşmış bileğine

Ne yatıyon vezir emmim

Vali inmiş konağına